

ЧИ ЗДАТНА СУЧАСНА ЛЮДИНА ЛЮБИТИ?

Шеріхай Вікторія

Горлівський інститут іноземних мов Держаного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

IS A MAN OF TODAY CAPABLE OF LOVE?

To understand the other people, to understand yourself and to feel that others understand you is the logic of the human existence, and human mutual understanding. The modern world, which has created unlimited opportunities for communication on the Internet, has not coped with the problem of human estrangement. To overcome this problem, a person has to learn the mature love, which is somewhat paradoxical: it allows everyone to remain himself, and his integrity, to form a common whole, interpersonal unity, which leads to the cross-fertilization through complementarity.

Key words: love, stereotype, mutual understanding, self-knowledge, self-development, alienation, isolation, tolerance.

Зрозуміти інших, зрозуміти себе і відчувати, що тебе розуміють інші – це логіка людського існування, людського взаєморозуміння. Сучасний світ, що створив необмежені можливості спілкування в сеті інтернет, не впорався з проблемою людського відчуження. Щоб її подолати людина має навчитись зрілої любові, яка певною мірою парадоксальна: вона дозволяє кожному залишатися самим собою, зберігаючи свою цілісність, складати одне спільне ціле, міжособистісну єдність, що завдяки взаємо доповненню призводить до взаємного розвитку.

Ключові слова: любов, стереотип, взаєморозуміння, самопізнання, саморозвиток, відчуження, замкнутість, толерантність.

Світ змінюється, необхідність мінятися постає і перед людиною. Сучасна людина звикла до швидкості. Ми отримуємо інформацію за декілька секунд в Гуглі, чи за допомогою месенджерів. Ми живемо в будинку, майже не виходимо з нього. Знайомимось через додаток у телефоні. Такий світ сьогодні. Він змінюється в турборежимі. І разом з цим він надає нам можливість спілкуватися й одночасно забирає її. Спілкування в Інтернеті дуже відрізняється від спілкування в реальному світі. Ми бачимо живу реакцію людей на наші слова, бачимо емоції. Та чи можемо ми розуміти людей без

смайликів? Як нам зрозуміти людину без тих базових 5 жовтих кружечків, які ми звикли використовувати? Адже емоційний світ людей більш багатий та різнобарвніший.

Чи може сучасна людина любити? Чи може сучасна людина бути щасливою? Чи розуміємо ми один одного та самих себе? Чи здатні ми на це? Чи здобули колись ми цю здатність та можемо втратити її чи вже втратили? Взагалі, чи потрібно це людству?

Ми часто забуваємо про себе, займаємось чим завгодно, але не тим що надає нам задоволення. Перше, що ми робимо прокинувшись – гортаємо соцмережі. Та протягом всього дня ми продовжуємо дивитися у телефони майже кожну годину. Благодійні організації The Royal Society for Public Health ("Королівське товариство громадського здоров'я Великобританії") і руху Young Health Movement ("Рух за здоров'я молоді") провели опитування у 2017 році, в ньому взяли участь 1479 осіб віком від 14 до 24 років. Респондентам пропонувалося оцінити п'ять соціальних мереж – YouTube, Instagram, Snapchat, Facebook і Twitter – за 14 параметрами. Зокрема, молоді люди мали відповісти на запитання, викликає та чи інша мережа депресію, самотність, тривогу або страх випасти з життя, чи стає причиною ненормованого сну і надмірної заклопотаності зовнішнім виглядом, дає можливість самовиражатися, знаходити однодумців і підтримувати стосунки з іншими людьми. На думку користувачів, найменшої шкоди здоров'ю завдає користування YouTube, за яким слідує Twitter і Facebook. Snapchat виявився другою найменш сприятливою для здоров'я молодих людей соціальною мережею після Instagram. Остання, на думку опитаних, найчастіше викликає у користувачів невдоволення своїм тілом, негативно впливає на сон і підвищує страх упустити важливі події та новини, які поширювались у цій соціальній мережі. Більшість людей не задоволені своїм життям. Український сайт новин ВВС Україна 25 липня 2019 року опублікував статтю, в якій приведено статистику задоволеності життям, позитивно відповіли лише 48% українців. Більшість з нас напевно схожі в одному – в необхідності та потребі у сумісній

діяльності й спілкуванні, а звідси – і в необхідності розуміння поглядів, намірів і вчинків інших. В усьому іншому ми відрізняємось один від одного. І ці відмінності стають або джерелом взаємозбагачення, або причиною чисельних непорозумінь, з яких в підсумку стає глуха стіна відчуження. Наші відмінності – це ключ до єдності. Як зазначав ще Еріх Фромм: «Повне розв'язання проблеми – в досягненні міжособистісної єдності, в злитті з іншою людиною, в любові. Любов – дієва сила в людині, сила, що руйнує перешкоду між людиною і його побратимами, сила, яка об'єднує його з іншими; любов допомагає людині подолати почуття самотності і відчуження і разом з тим дозволяє йому залишатися самим собою, зберегти свою цілісність. Парадокс любові в тому, що дві істоти складають одне ціле і все ж залишаються двома істотами» [2].

На думку інших філософів та багатьох психологів здатність людини до формування особистісного еталона, як ключа до розуміння інших людей, значною мірою залежить від об'єктивних умов її життя. Чим в більш замкнутому соціальному оточенні (географічному, етнічному, національному, релігійному, класовому, груповому) зростає чи живе людина, тим ближче її особистісний еталон до створених стереотипів, тим менша ймовірність розуміння нею іншої людини як індивідуальності зі своїм внутрішнім світом [1].

До подолання соціокультурної замкнутості, почуття самотності та відчуження та розвитку здатності розуміти інших ведуть два основні шляхи: підвищення загально – культурного рівня людини й накопичення нею індивідуального досвіду спілкування з людьми [1]. Долучаючись до зразків людської культури, що збереглися через століття історії є можливість оцінити та пережити те спільне, що притаманне людству загалом, що є в кожній людині. Чим вище ступінь засвоєння людиною світової культури, тим більш гуманістичну позицію вона займає стосовно права інших бути не такими, як він.

Дослідження показують, що люди, які ведуть замкнутий спосіб життя, більш категоричні у своєму сприйнятті інших, якщо ті виходять за рамки їх стереотипів чи еталонів.

Достатній, плідний і повноцінний індивідуальний життєвий досвід, який дозволяє зрозуміти інших, відносність не тільки стереотипів, але й особистісних еталонів, так званої «норми», сприяє взаєморозуміння людей. І чим ширше коло спілкування, чим більше людей ми зустрічаємо і пізнаємо, тим більше ймовірність вірного розуміння іншої людини та толерантного ставлення до відмінностей, у чому б вони не проявлялися. Щоб запобігти помилок в розумінні інших людей, потрібно перш за все пам'ятати про те, що «інший» означає «відмінний» від мене.

Не менш важливою для порозуміння є проблема самопізнання. В чому полягають психологічні передумови самотності, яка стає гіркою реальністю для багатьох сучасних людей? Знайти відповідь на це питання – означає допомогти людині розібратись в самій собі, в тих рисах характеру, особливостях стилю життя, що заважають зблизитись з іншими людьми, створити сім'ю, завести друзів.

Зрозуміти себе іноді важче ніж інших. Коли кажуть, що людина – це цілий Всесвіт, мають на увазі її невичерпне духовне багатство, безмежний світ почуттів, думок, переживань, емоцій. Тому нічого дивного в тому, що отримавши у власність Всесвіт, людина відводить собі місце в його центрі, а оточення – на віддаленій периферії. Та неможливо розібратися ні в собі, ні в інших тому, хто не вбачає іншої позиції ніж зневажливого погляду на навколишніх з центру, з так би мовити висоти свого положення. Така позиція, на мою думку, дещо споживча, ринкова: брати, весь час брати, нічого не віддавати, а якщо і віддавати, то тільки, щось отримавши на заміну.

Це може стосуватись не тільки матеріальних речей, значною мірою не матеріальних, а насамперед духовних речей, людських потреб: в проявах уваги, спілкуванні, відповідальності за іншого, поваги, толерантності та любові до ближнього. Це все потребує орієнтації людини в першу чергу «віддавати».

Еріх Фромм вважає, що вміння людини давати – це найвищий прояв її могутності. «Коли я віддаю, я відчуваю свою силу, свою владу, своє багатство. І це переживання моєї величезної життєвої сили й моєї могутності наповнює мене радістю. Мене переповнює відчуття життя, відчуття сили, що переливається через краї, і від цього мені радісно. Віддавати багато радісніше ніж отримувати не тому, що це позбавлення, а тому, що, віддаючи, я відчуваю, що живу» [2]. Зазначу, що почуття влади, могутності та сили, про яке пише Е. Фромм, викликає в людині радість тільки в тому випадку, якщо вона орієнтована віддавати, а якщо отримувати чи споживати, то людина відчує себе при цьому зверхньо відносно іншої людини.

Здатність людини любити віддаючи певним чином залежить від особливостей саморозвитку особистості у результаті її самопізнання. Людина, що боїться любити та віддавати у любові повинна подолати схильність до накопичення, до використання інших, свою зверхність до інших, подолати свою категоричність до протилежних поглядів, та критичні судження про людей, які відмінні в чомусь.

На жаль, люди втрачають цю здібність, здібність активно любити ближніх, любити віддаючи. Доказом цього навіть є ставлення людства до нашої планети: експлуататорська установка по типу «після мене хоч потоп», призвела вже до катастрофічних змін у кліматі Землі.

Ми повинні змінити свою світоглядну концепцію хоча б зі зміни цих постарілих атавізмів на нові, дієві, конструктивні форми нашої свідомості та орієнтації на покращення та збереження життя.

Якщо ми говоримо, що любимо себе, любимо своїх близьких, свою родину, але при цьому зневажаємо природу й мир, який нас оточує, то насправді ми не любимо, це прояви егоцентричного «симбіотичного союзу» між людьми [2]. Любов – це такий орієнтир людини, така внутрішня установка проявляти любов до всього, що тебе оточує. Еріх Фромм пише: «... любов до самого себе є в усіх, хто здатен любити інших» [2]. Тому все вказує на те, що ми не вміємо любити, не знаємо що означає любити віддаючи.

Коли ми почнемо вчитися любити, ми спочатку навчимося любити себе, цінити дароване нам життя, а потім через цю любов навчимося любити та розуміти оточуючих, і можливо ми зрозуміємо, що значить любити мир та світ, в якому ми живемо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головаха Е. И., Панина Н. В. Понять другого. К.: Україна – Інститут соціології НАН України, 2002. 223 с.
2. Фромм Е. Мистецтво любові. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 192 с.